

NWSA-Humanities
ISSN: 1306-3111/1308-7320
NWSA ID: 2014.9.2.4C0180

Status : Original Study
Received: October 2013
Accepted: April 2014

E-Journal of New World Sciences Academy

**Vahit İlhan
Semra Civelek**

Erciyes University, Kayseri-Turkey
vilhan@erciyes.edu.tr

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.2.4C0180>

**TELEVİZYON ANA HABER BÜLTENLERİNİN İKONOĞRAFİK ANALİZİ: KADININ YERİ
VE TEMSİLİ**

ÖZET

Kadının hangi mekânlarda, ne şekilde var olduğunun analizi, kadın ve mekân arasındaki ilişkinin toplumsal cinsiyet ilişkileri bağlamında incelenmesine olanak tanır. Bu görsel mekânlardan biri olan televizyonda gördüğümüz de, olan bitenin görüntüsü değil, seçilmiş, kurgulanmış ve anlatılmış bir görüntüdür. Medyanın gerçekliği inşa ettiği görüşünün benimsendiği bu çalışmada, kadın-mekân arasındaki ilişkinin, televizyon ana haber bültenlerindeki temsiline ortaya konulması amaçlanmıştır. Televizyondaki görselin takibi sürecinde, tanıdık tema, kavram ve görsellerin anlatıldığı ikonografik analiz ve bu ikonografik temsillerin gerisindeki zihinsel dünyanın yorumlandığı ve anlam inşasına katılımlarının incelendiği ikonolojik analizden yararlanılmıştır. Çalışmada, Türkiye’de en fazla izlenen 3 ana haber bülteni değerlendirilmeye alınmıştır. Haberlerin mekân-cinsiyet bağlamındaki analizinde, kadının haber içeriğinde aktif olarak yer almadığı ve hatta görünürlüğünün bile olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Televizyon Ana Haber Bülteni,
İkonografik Analiz, İkonolojik Analiz,
Kadının Temsili, Mekân

**ICONOGRAPHICAL ANALYSIS OF TELEVISION MAIN NEWS BULLETIN: THE PLACE
AND REPRESENTATION OF WOMEN**

ABSTRACT

The analysis of places where women exist and how they exist there allows for the examination of relationship between women and place in terms of gender relations. What we see on television, one of these visual places, is not the presentation of what’s going on, but an edited and narrated or distorted version of reality. The study adopting the view that media constructs reality, aims to clarify the relationship between place and women and its representation in news bulletins. To monitor the visual elements on television, the study will use iconographic analysis where familiar themes, concepts and visuals are introduced and iconological analysis highlighting the cognitive world behind these iconographic representations and meaning-making components are analyzed. The study analyzes 3 main news bulletins mostly watched in Turkey. The research data suggest that women are not actively included in the news content and they even have no visibility in relevant content.

Keywords: Television Main News Bulletin,
Iconographic Analysis, Iconological Analysis,
Representation of Women, Place

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Son on yılda internet ve mobil iletişim sistemleri gibi yeni iletişim teknolojilerinin kullanım oranları artmış; bununla bağlantılı olarak medya endüstrisi çıktılarının takibi de büyük oranda bu mecralara kaymıştır. Özellikle genç izleyiciler dijital teknolojilerle medyayı takip ederken, geri kalan büyük çoğunluk ise geleneksel medyayı takip etmeye devam etmektedir. Yeni medyaya duyulan yoğun ilgiye rağmen toplumsal belleğin şekillenmesinde, anlam haritalarının oluşmasında ve gündelik hayatta gündemin belirlenmesinde geleneksel medya etkisini büyük oranda korumaktadır. Her ne kadar gün boyu izleyiciler internet üzerinden gelişmeleri takip etseler de gündemi belirleyen yine gazete manşetleri ve televizyon ana haber bültenleri olmaktadır. Bu kapsamda televizyon ana haber bültenleri ile ilgili yapılan çalışmaların büyük oranda önemini koruduğunu söyleyebiliriz.¹ Dış dünyaya karşı temel yargıların oluşmasında önemli bir noktada duran, gerçekliği yansıttığını ve bunu yaparken tarafsız bir yayıncılık anlayışıyla hareket ettiğini iddia eden televizyon haber bültenleri aynı zamanda eleştirilerin odağı durumundadır. En çok eleştirilen yanı ise; televizyon haber bültenleriyle bize dış dünyaya ait gerçekliklerin tam olarak sunulmadığı, hatta sözü edilen bu gerçekliğin büyük ölçüde çarpıtıldığıdır.

Günümüzde, insanlara medya tarafından iletilen bilgiler, insanların kendi özgün gözlemleriyle elde ettikleri bilgilere oranla kat kat artmış; bu yüzden dış dünya ile ilgili kendi başımıza edindiğimiz bilgilerin oranı her geçen gün azalmıştır. Medya günümüzde sadece bilgi ve haber iletmekte, dolaysız bilgi denilen yaşantı deneyimlerimize de yön vermektedirler. Bu çerçevede araştırılması gereken soru, medyanın gerçekliğin yansıtılması veya kurulması süreçlerindeki rolünün ne olduğudur. İletişim çalışmaları alanında medyanın gerçeklik üzerindeki etki ve işlevlerini ele alan araştırmalarda iki soru cevaplanmaya çalışılmaktadır: Bunlardan biri, medyanın dış dünyadaki olay ve olguları nesnel, dengeli ve yansız biçimde yansıtıp yansıtmadığı, diğeri ise medyanın gerçekliği inşa edip etmediğidir (Çebi, 2003: 112). Medya sadece gerçekliği aktaran ya da yansıtan, çarpıtan, bozan, kaynağını gerçeklikten alan bir araç olarak değerlendirilmemelidir; medya bunun ötesinde gerçekliğin kurulmasına doğrudan müdahale eden bir yapıdır (Çam, 2008:214-215). Bu dönemde iletişim çalışmaları alanında kültürelci perspektiflerin hakim olması, medya temsilinin 'inşacı' olduğu, başka bir deyişle, toplumsalı yansıtmaktan çok inşa ettiği görüşünü öne çıkarmıştır (Çelenk, 2010:230). Diğer yandan iletişim kuramlarında dilin öneminin belirginleşmesi, medyanın sadece bir aktarıcı gibi nötr, yansız bir araç olduğunun düşünülmemesini; gerçekliğin kurulmasında bizzat zihnin, düşüncelerin ve dilin de etkili olduğunun farkedilmesini getirmiştir. Artık toplumsal ve siyasal dünyada, yansız, nesnel ve mesafeli bir iletişim olasılığı düşünülmemektedir (Hall, 2005:119). Stuart Hall'e göre temsil etme kavramı yansıtmaktan farklıdır; bir seçme ve sunma, yapılandırma ve biçimlendirme söz konusudur. Aynı zamanda haberler, varolan anlamları aktarmaz; anlam oluşturur yani gerçekliği inşa ederler; çalışma kapsamında da bu yaklaşım

¹ Televizyon programlarına yönelik yapılan niceliksel araştırmalarda Türkiye'de en çok izlenen televizyon program türü 'haber' olarak belirlenmektedir. RTÜK'ün 2009 yılında 2 bin 570 kişiyle yaptığı anket çalışmasında televizyon programlarının izlenme sıklığı ile ilgili verilere bakıldığında, yüzde 93.7 ile 'haberler', yüzde 86.2 ile 'yerli diziler' ve yüzde 61.8 ile 'dinî programlar', izleyiciler tarafından izlenen program türleri içinde en yüksek orana sahiptir. 2006 yılında yapılan araştırma sonuçlarına göre, 'izlenen' program türleri açısından 'haberler' yüzde 88.1, 'yerli diziler' yüzde 71.9 ve 'dinî programlar' yüzde 60.6 değer almaktaydı (RTÜK, 2009: 19).

benimsenmektedir. Gün boyunca her an izleyiciye bir şeyler anlatan televizyon, bir öykü anlatıcısı olarak imgelem dünyamıza hakim olur ve zihnimizdeki imajların belirlenmesinde önemli bir rol oynar. Televizyonda gördüğümüz, olan bitenin görüntüsü değil, seçilmiş, kurgulanmış ve anlatılmış bir görüntüdür. Stuart Hall'un (1973) getirdiği modele göre, televizyon haberleri bize basitçe olan biteni anlatmamaktadır. Medya bir hammadde olan olayı bir ürün olan habere dönüştüren kurumsal ajandır. Neyin haber değeri taşıdığına karar veren zımni mekanizmalar, ideolojik ve mesleki kodlar vardır ve haber ya da enformasyon her zaman bu kodlar içinde eklenir ve iletilir. Bu sorunsalın amacı, medya mesajlarının son çözümlemede ekonomik ve siyasal elitlerin işine yarayan bir ideolojik ve simgesel dünya kurmakta olduğunu göstermektedir; ama medyada bu doğrudan yollarda değil dolaylı yollarla, yani dilsel, görsel ve retorik mekanizmalar, ideolojik ve mesleki kodlar aracılığıyla gerçekleşir. Medyanın kurduğu ideolojik ve simgesel dünya hep belli sorunlar koyuyor ve gündemleri belli biçimde formüle ediyor, başka sorunları ve gündemleri ise dışarıda bırakıyorsa, bu açık sansür mekanizmalarıyla değil, dilsel ve retorik yollarla, örtük kurumsal ve dilsel varsayımlar ve kodlar sayesinde yapılmaktadır (Mutman, 1995:36).

Hall vd.(1981)'ne göre, günlük haber üretimi rutinleri içinde güvenilir kaynakların durum tanımlarına sürekli bağımlı olan medya, habere konu olan olayları siyasetçilerden, bürokratlardan, özel örgütlerin üst düzey yöneticilerinden ve uzman olarak tanımlanan kişilerden almaktadır. Basının gündemini belirleyen bu kaynaklar olayın birincil tanımlayıcılarıdır. Medya haberleri aktarırken olayla birlikte birincil kaynakların durum tanımlarını da aktarır ancak bu aktarma eyleminde medya tam olarak pasif değildir. Meslek pratikleri, profesyonel değerler ve görece özerkliği kullanan medya nesnel, tarafsız, dengeli, olayla yorumun ayrıldığı bir yöntem izleyerek ve seçici bir yaklaşımla birincil tanımlayıcıların söylemlerini yeniden ele alır. Gazeteciler ham materyali kendi yayın politikalarına, okuyucunun beklentilerine göre yeniden yazarak birincil tanımlayıcıların söylemlerini halk diline dönüştürmüş olur. Medya iktidar sahipleri ve halk arasında bir dolayımlayıcı rolündedir. Medyanın görece özerkliği iletilen içeriğe duyulan güveni ve meşruluğu artırmakta böylelikle medya iletilerinin doğal görünmesi sağlanmış olmaktadır (akt. Şeker ve Şeker, 2011:520).

Haberlerin özü itibarıyla diğer türlere (diziler, reklâmlar vs.) benzediği ifade edilse de; izleyiciler haberlerin, eğlendirmek amacıyla oluşturulan diğer medya çıktılarından farklı olduğunu düşünmektedirler. Bu düşünce Potter'in ifadesinde yer bulduğu şekliyle, haberler gerçeklerin sunumu ve diziler ve diğer eğlence yapımları da 'kurgu' olarak algılandığında daha belirgin olmaktadır. Ancak haberlerin, medyanın bize tutmuş olduğu bir ayna sayesinde günlük olayların bize erişen bir yansıması olduğunu düşünmek yanıltıcıdır. Çünkü haberler her ne kadar hayal ürünü olmasa da muhabirlerin seçimlerine dayanan ve onların bu seçimleriyle oluşturulan yapılar veya kurgulardır. Nasıl ki bir aynanın, boyuna veya diğer özelliklerine bağlı olarak yansıttığı gerçekliği her zaman tam olarak göremezsek, medyanın da bir olayın tamamını bize yansıtmaması mevcut sınırlılıklardan dolayı olanaksızdır. Gerçekte haber yapımı, günlük olaylara dayansa da, bu olayların medyaya yansıtılması sürecini, kurgu yapımların üretimine çok benzeyen bazı süreçler ve sınırlılıklar önemli derecede etkilemektedir (Şahin, 2011: 112).

Son tahlilde haberin, toplumu bir ayna gibi yansıtan nesnel, tarafsız ve dengeli bir iletişim alanı olduğunu vurgulayan liberal paradigmaya muhalif olan eleştirel paradigma, habere ilişkin daha anlamlı ve geçerli kuramsal bir çerçeve sunmaktadır. İdeoloji ve medya

arasındaki ilişki, iletişim çalışmalarında eleştirel yaklaşımın sorunsallaştırdığı bir konudur. Diğer yandan haber bir söylemdir ama bu söylemin ne olduğu sadece haber metinlerini yapısal olarak çözümlenmeye anlaşılmaz; ancak içinde bulunduğu bağlamla ilişkilendirildiğinde anlaşılır. Bu bağlam ise bizleri haber üretimine ve toplumsal yapı içinde medyanın konumuna ilişkin yaklaşımlara götürür ve haber medyasının toplumsal güç/iktidarın kuruluş sürdürülmesindeki rolünü sorgulamayı gerektirir (İnal, 1996:22). Medyanın temel işlevlerini sorgularken şu iki soruya odaklanmak yerinde olacaktır; "Medya insanların, yaşamlarındaki sorunlardan kaçmak, uzaklaşmak için eğlendirmeli mi yoksa bu sorunlar ve çözüm yolları hakkında bilgilendirip, düşündürüp, harekete mi geçirmeli?" Medyanın işlevleri sıralandığında her ikisinin de aynı önemde olduğu düşünülse de, önümüzdeki tablo ikincisinin neredeyse unutulduğunu göstermektedir (akt. İnal, 2010:164). Varlığını liberal demokratik değerlere yaslayarak, 'dördüncü kuvvet' olarak çoğulculuğun savunusunu yapan, yasama, yürütme ve yargıyı denetleyip kontrol ettiğini, halk adına bunlara balans ayarı yaptığını iddia eden medya, insanları düşündürmek yerine bütünüyle eğlendirmeye yönelik bir habercilik türünü benimseyerek, bu iddiasını büyük oranda kaybetmiştir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Medyanın gerçekliği inşa ettiği görüşünün benimsendiği bu çalışmada, kadın-mekân arasındaki ilişkinin, televizyon ana haber bültenlerindeki temsilinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Televizyondaki görselin takibi sürecinde, tanıdık tema, kavram ve görsellerin anlatıldığı ikonografik analiz ve bu ikonografik temsillerin gerisindeki zihinsel dünyanın yorumlandığı ve anlam inşasına katılımlarının incelendiği ikonolojik analizden yararlanılmıştır. Çalışmada, Türkiye'de en fazla izlenen 3 ana haber bülteni değerlendirilmeye alınmıştır. Haberlerin mekân-cinsiyet bağlamındaki analizinde, kadının haber içeriğinde aktif olarak yer almadığı ve hatta görünürlüğünün bile olmadığı belirlenmiştir.

3. MEDYA TEMSİLİ VE EKРАН GERÇEKLİĞİ (MEDIA REPRESENTATION AND SCREEN REALITY)

Medya, temsilin en önemli sağlayıcılarından biridir. Çokça seyahat etmiş olanlarımızı bir kenarda tutarsak, bizler için dünyanın pek çok yerinin anlamının medya temsillerinden ibaret olduğunu söyleyebiliriz. Mesela Paris'i hiç görmedik; dolayısıyla bizim Paris'e ilişkin yorumlarımızı anlamlandıran şey, Paris ile ilgili tanıtıcı görseller, filmler, belgeseller, gezi kitapları gibi temsillerdir. Oysaki temsil, gerçekliği bir ayna denli mükemmel yansıtmaz. Stuart Hall 'gerçek' anlamların asla sabit olmadığını, bilakis tartışmalı olduğunu ortaya koyar. O halde, gerçek Paris, gerçek Avrupa veya gerçek İngiltere nedir? Seyahat acenteleri gerçeği vaat ediyor olsalar da, bunlar boş vaatlerden başka bir şey değildir. Gerçeği kendimiz deneyimlemek durumundayız. Eğer gerçeklik daima kişisel deneyimleme ve yorumlama meselesiyse, gerçeklik ve temsil arasında belirgin bir ayrım ortaya çıkar. Daha da detaylandırmak gerekirse, medyanın sunduğu gerçeklik temsilleri, gerçek dünyaya ilişkin kişisel deneyimlerimizi ve yorumlamalarımızı önemli ölçüde belirler. Temsil sadece gerçekliği temsil etmez, aynı zamanda gerçekliğin anlamına da katkıda bulunur (Laughey, 2010:83-84).

DeGaetano ve Bander (1996) çarpıcı bir tasarımla süreci şöyle anlatmaktadırlar: "Kendi uzay aracından dünyaya ayak basarak ilk defa bir TV ile karşılaşan bir uzaylı, dünya hakkındaki tüm bilgisini televizyondan edinmeye kalksardı, biz dünyalıların yaşam şartları hakkında bir takım yanlış yargılar edinirdi. Uzaylıyı ilk şaşırtacak

durum, ekranda görülen dünyalılarının sadece küçük bir kısmının 40 yaşın üzerinde olması olurdu. Ayrıca görürdü ki, kadınlar nadiren önemli roller üstlenmektedirler ve liderlik erkeklere özgüdür. Uzaylı şaşkın bir şekilde, insanların yaşamlarını idame ettirebilmek için neler yaptıklarını öğrenmeye de çalışır ve çoğu insanın bir işte çalışmadığı sonucuna ulaşırdı..." Yukarıdaki alıntı, medya temsillerindeki tutarsızlıklardan bazılarını çarpıcı bir şekilde ifade etmektedir. Elbette burada sunulan listeyi daha da genişletmek mümkündür. Örneğin aynı uzaylı gözlem yapmaya devam etseydi, eğlenceye yönelik programlarının çokluğuna bakarak biz dünyalılarının eğlenmeye ne kadar çok zaman ayırdığımızı da düşünürdü. Televizyonun doğru bilgi verdiğinden şüphe duyarak diğer iletişim kanallarına baksaydı, orada da bazı çarpık temsillerle karşılaşır. Örneğin, internet haberlerine, gazetelere veya dergilere baksaydı; bu sefer de dünyanın her an savaşta, kargaşa içinde olduğunu kazaların, tecavüzlerin, yaralamaların, hırsızlıkların her an yaşandığı karmaşık bir yer olduğunu düşünürdü (akt. Şahin, 2011:192).

Özellikle bu tür olumsuz haberlerin çokça ekranda yer alması yüzünden izlerkitlenin dünya ile ilgili düşünceleri büyük oranda olumsuz bir hal almaya başlamaktadır. Bu çerçevede Gerbner, televizyon müptelalarını kuşatan bir 'Kötü Dünya Sendromu' tanımı yapar. Özetle, ne kadar çok televizyon izlersek, dış dünyayı, her köşe başında ayrı bir kötülük ve tehlikenin pusuya yattığı, suçun kol gezdiği, gettolaştırılmış bir yer olarak görme olasılığımız da o kadar artar. Yetiştirme kuramı, 'Kötü Dünya Sendromu'nu yine televizyon içerik analizindeki yetiştirme değer farklarıyla eşleyerek açıklar. Gerbner televizyonda izlenen bir suçun gerçek dünyada işlenen bir suçtan on kat daha kötü olduğu sonucuna ulaşır ve yine televizyonun insanların beğeni ve görüşleri üzerinde bir anaakım etkiye sahip olduğunu belirtir. Televizyon genel izlerkitlenin beğenisine hitap etmek zorundadır; dolayısıyla, televizyon yapımcıları farklı kültürel ve siyasi bakış açılarını yansıtan yenilikçi programlar yerine, test edilmiş-onaylanmış programlara hücum ederler. Bu anaakım etki televizyon izleyicilerinin görmeye alıştıkları ve artık ötesini göremedikleri türden sığ bir dünya görüşü yetiştirir. Buradan hareketle, televizyonu çok izleyenlerin ekranda gördükleriyle gerçekte yaşadığını düşündükleri şeyler arasında doğrudan ilişki kurdukları sonucu çıkarılabilir. Televizyonun yetiştirici gücü, belli bireylere söz konusu kutunun dışındaki dünyaya ilişkin konularda da rehberlik eder. Duyarsızlaştırma süreci bireyin televizyonda gördüğü şeye şaşırılmaya başlaması (özellikle internet sayesinde artık bizi şaşırtacak görüntü kalmamıştır; her şey olabilir ve sıradandır) en bildik yetiştirme etkisidir. Şüphesiz ki, temel sorun televizyon gerçekliğinin asıl gerçeklikten uzak olmasıdır (Laughey, 2010:47-49).

Gerbner, televizyonu modern toplumları şekillendiren bir güç olarak görmektedir. Çok fazla televizyon izlemenin gerçek hayattan çok televizyon programlarındaki dünyayla tutarlı tutumları ettiği düşünülür. Televizyon bir hikaye anlatısı olarak sembolik dünyamıza hakimdir ve kafamızın içindeki imajları o belirler (Yaylağül 2006:64-65). Asıl sorun izleyici kavramının gerçekliğine dair tanımlamalardadır. Bu tanımlar hem farklılaşmakta hem de sıkça değişmektedir. Sosyal ve kültürel değişimler izleyici pratiklerini şekillendirmekte; teknoloji ve toplumdaki bir dizi değişiklik de izleyici doğasını değiştirmektedir (McQuail, 1997: 4; Livingstone, 2003: 4). Televizyon, sadece bir aktarıcı ya da toplumsal değişimin bir 'etkilene'ni' olarak değil, aynı zamanda bir 'oluşturucusu' olarak da sistem içerisinde aktif işlev yüklenmişlerdir. Modern dünyanın en güçlü 'anlam üretim merkezi' olan televizyon, ele aldığı herhangi bir olguya kendi gerçekliğini dayatma konusunda son derece başarılıdır.

Modern toplumların en önemli sosyalizasyon aracı olan televizyonun, çalışma kapsamında, gerçeği yansıtmadığı aksine kendi yapısal özellikleri doğrultusunda yeniden ürettiği görüşünden hareket edilmektedir.

Sonuçta medya temsillerinin bu şekilde değerlendirilmesi, bir olayın, kişinin veya durumun medyada ne şekilde yansıtıldığını ifade etmekten öte, bir olayın, kişinin ya da durumun medyada nasıl anlamlandırıldığı, nasıl tanımlandığı, farklı hangi anlamlar dışlanarak, bastırılarak veya marjinalleştirilerek bazı tanıma ulaşıldığı meselelerini ifade etmektedir (Çam, 2008:199). Bu anlamda temsil; sözlü, yazılı veya ikonik göstergeler kullanarak gerçek maddi dünyada zaten varolan şeyleri kodlayan ya da onları yansıtan bir süreç değil, tam da bu anlamlandırma sürecine anlam üretmek ve anlamların değişimine olanak sağlayarak katılan bir süreçtir. Hall, bu temsil yaklaşımını inşacı temsil yaklaşımı olarak adlandırmaktadır (akt. Çelenk, 2005:81-83). Medya mesajlarının tümü inşa edilmiştir, medyanın gizlenmiş değer ve görüşleri vardır ve medyadaki mesajların büyük çoğunluğu kazanç ya da güç elde edebilmek için düzenlenmiştir. Medya esasen gerçeği yansıtmaz, özel amaçları olan ürünler sunar. Bu ürünlerin başarısı görünürdeki doğallıklarında yatar. Kurgu gibi durmazlar. Ama öyledirler ve pek çok farklı kısıtlama ve karar mekanizmaları neden böyle olduklarıyla ilgilenmiştir. Medya mesajları itinayla seçilmiş, düzenlenmiş, gözden geçirilmiş ve kurgulanmış yapılarıdır. Her ne kadar gerçek gibi görünse de bize sergilediği dünya gerçek olan değil, gerçeğin medya tarafından temsil edilmiş biçimidir (İnceoğlu, 2011:20).

4. GERÇEKLİK YANILSAMASI: KADININ MEDYADAKİ SORUNLU TEMSİLİ (ILLUSION OF REALITY: MIS-REPRESENTATION OF WOMEN IN MEDIA)

Temsil etme, aktif bir seçme ve sunma, yapılandırma ve biçimlendirme işidir. Televizyonun belirlediği gündem ve medyatik gerçeklik içinde birtakım toplumsal temsillerin inşası söz konusudur. Televizyon haberlerinde yapılandırılan/kurgulanan temsillerde, bazı kimlikler ön plana çıkarılırken, bazı kimlikler de arka planda bırakılmaktadır. Ve bu temsiller aracılığıyla oluşturulan gündem çerçevesinde toplumda bir sosyal hegemonya alanı oluşturulmaktadır. Bu kapsamda gerçekleri yansıttığını söyleyen anaakım medyada kadının temsili de hep sorunlu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumdan oldukça rahatsız olan kadın hareketleri, kadının medyadaki temsilinin en çok anne, eş ve cinsel nesne olarak işlenmesine karşı hep tavr almıştır. Ancak, az olmakla birlikte kadının medyada meslek sahibi olarak farklı yaşantılarla temsil edildiği durumlar da vardır. Bu durumlarda bile genellikle medya farklı kadın tiplerini ve farklı kadın yaşamlarını dişilik paydası altında ortaklayarak, erkek egemen ideolojinin ideal kadın imgesini yeniden üretir. Bu kadının en önemli özelliği, dış görünüşüdür. (Gencel-Bek ve Binark, 2000: 14)

1980 yılında Butler ve Paisley radyo, televizyon, günlük gazeteler, süreli yayınlar ve sinema alanında yapılan içerik analizlerinin bütünsel bir değerlendirmesi niteliğinde medyada kadınların temsili konusunda bir cinsiyetçilik ölçeği oluşturmuşlardır. Bu ölçekten hareketle kadın temsillerine dair beş grup belirlemişlerdir:

- Aptal, suskun, seksi ya da inleyen- kurban konumundaki nesne-kadın ("aşağı it" tipi)
- Rolünü yerine getiren ve hayatında evini, yuvasını hep temel alan, eş, anne, sekreter, hemşire vb. kadın ("yerinde tut" tipi)
- Geleneksel rolüyle mesleğini birarada yürüten kadın ("iki yer ver" tipi)

- Erkeklerle eşit kadın (ki bu tip 70'li yılların televizyonunda çok ender rastlanan ve mutlaka bekâr olarak çizilen bir kadın tipidir)
- Belli kalıplara sokulmamış (stereotipleştirilmemiş) kadın (ya da erkek); burada roller tersine çevrilmiş ya da alışılmışın dışında olabilir (akt. Tanrıöver, 2012:157).

Kadınların medya izleme grubu MEDİZ'in "Medyada Cinsiyetçiliğe Son" kampanyası kapsamında 2008 yılında Türkiye'de yürüttüğü araştırmada da radyo, gazete ve televizyondaki kadın temsilleri incelenmiş ve medyanın genelinde kadınların aleyhine cinsiyetçi söylemin önceki çalışmalarda olduğu gibi devam ettiğini ortaya koymuştur. Bulgular yaklaşık her iki temsilin birinde (%45) kadınların "doğal-eşit varlık" olarak sunulduğunu işaret etmektedir. Bunu eşite yakın oranlarla 3. sayfa-magazin nesnesi ve eş, anne, fedakar kadın kategorileri izlemektedir. Günümüzde geniş kitlelere ulaşan yaygın medyada kadınların daha çok melodramatik öge (3. sayfa), magazin malzemesi ya da herhangi bir haberi görselleştirmede araç (konu mankeni) olarak temsil edildikleri görülmektedir. Metinlerin içeriklerine bakıldığında, haber metinlerinde kadınların yer alma oranı yüzde 21 ile yüzde 32 oranında değişmekte ancak temsil biçimleri incelendiğinde, haberin temel öznesi olarak ve yaşamın farklı alanlarında (siyaset, ekonomi, iş yaşamı, vb.) erkeklerle eşit konumda temsil edilen kadınlara dair haberlerin sayısının 2 haftada birkaç adeti aşmadığı gözlenmektedir. Kadınların daha çok görünür oldukları basın ve yayın ortamlarında ise daha çok 3. sayfa ya da magazin nesnesi olarak temsil edildikleri göze çarpmaktadır (MEDİZ, 2008).

Medya temsillerinde erkeklerin kadınlara göre daha sıklıkla rol aldığı, ekranlarda daha çok görüldüğü uzun yıllardır dile getirilmiştir. Eleştirilerle birlikte, medya yapıtlarında kadınlara daha sık yer verilmeye başlanmıştır. Ancak dikkatler bu kez kadınların ekranda nasıl temsil edildiğine yönelmiştir. Kadınları genellikle ev işleri yaparken ve çocukların bakım işleriyle ilgilenirken görmüşüzdür. Erkekler ise zor, önemli, kazancı bol ve saygınlığı yüksek olan meslekleri yaparken daha sıklıkla görülmüşlerdir (Şahin, 2011: 200-208). Medya temsilleri üzerindeki bu hegemonik mücadele stereotipleştirme (basmakalıp) ile daha yoğunlaştırılır. Toplumsal cinsiyet stereotipleri düşünüldüğünde Amerikalı feminist Tania Modleski'nin televizyon dizilerini analizi hâkim iki kadın karakter türünü gösterir: ideal kadın/anne ve kötü/kışkırtıcı kadın (Laughey, 2010:90). Lippmann'a göre stereotipler kısmen çevre, kısmen de kişinin kendisi tarafından oluşturulmuş zihinsel resimlerdir. Bu resimler kendi düşünce ve eylemlerinde sonuca gidecek kestirme yollar sağlar. Stereotipler gerçekliğin yanlış bir resmini sunduğu için olumsuz sonuçlara davetiye çıkartabilir (akt. Şahin, 2011:200-208).

Medyanın kadın ve kadınlık hakkında oluşturduğu imgelerle kadın kimliğinin tanımlanmasında geleneksel öğelerin altını çizerken, aynı zamanda bu araçların kamusal alanın özünde yer almaları, genel olarak özel alana hapsedilmiş kadının bu alanda sözünün değersiz görülmesine neden olmuştur (Timisi, 1997:1). Bu çerçevede kadın haberciliği açısından kadınların haber içinde nesneleşmesini engellemek, kadınların teşhir edilmemesine dikkat etmek, haber içerisinde ayrımcılık ve şiddete yer vermemek gibi ilkeler geliştirilerek, haber dilinin eril olmasına karşı da yeni bir dil geliştirmek konusunda emek harcanmaktadır (Demir, 2012:217). Bu bağlamda, anlam bir ayna gibi değil, bir dil gibi işlev görür. Anlam bir şey değil, bir pratiktir. Dünyayı farklı biçimlerde temsil etmede hem dillerin nasıl anlam inşa ettiklerini hem de simgeleştirmenin nasıl işlev gördüğünü anlamamız gerekmektedir (Hall, 2002:116-117). Çalışma kapsamında da bu anlamlara

ulaşabilmek için televizyon haberleri alanı irdelenerek, ana haber bültenlerindeki kadının yeri ve temsiline bakılacaktır.

5. YÖNTEM VE ARAŞTIRMA DESENİ (METHODOLOGY AND RESEARCH PATTERN)

Günümüzde tematik haber kanalları ve internet haber sitelerinin gündemi belirleme noktasında izleyici/okuyucu tarafından karşılık bulan etkin yayıncılığına rağmen gündelik hayatta gündemi belirleme işlevinin hâlâ ulusal yayın yapan televizyon kanallarında olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda ulusal televizyon yayınında en fazla izlenen ana haber bültenleri araştırma alanı olarak seçilmiştir. Çalışmanın amacı, ulusal televizyon kanallarının ana haber bültenlerinde yer alan kadınların mekânla olan ilişkisini, kadınların hangi mekânlarda ne şekilde yer aldığını/temsil edildiğini ve yayınlanan haberlerde kadına nasıl yer verildiğini belirlemektir. Çalışmada bu amacı gerçekleştirebilmek için, seçilen televizyon kanallarının ana haber bültenlerine yönelik olarak ikonografik bir analiz tekniği uygulanacaktır. Ayrıca çalışmada, ideolojik bir aygıt olan televizyonun bilinçleri nasıl şekillendirdiğine yönelik hegemonik bakış açısını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Televizyon ana haber bültenlerinde, habere konu olan kadınların mekân ile ilişkisi ve kadının mekândaki temsili bağlamında görsellere bakan çalışmada, hem doğrudan görseller hem de tarihsel süreçlerle birlikte görsellerin içeriği sembol sistemleri olarak yorumlanacağından, ikonografik bir analiz tekniği uygun görünmektedir. Metin analizi yapmak üzere geliştirilen yöntemlerin görseli anlamada yeterli olmadığı vurgusuyla öne çıkan görsel kültür çalışmalarında da (akt. Doğan, 2012:78) ikonografi, temel çözümleme yöntemlerinden biri olarak yer alır. Bütün filmler, fotoğraflar ve sanat çalışmaları insan eyleminin ürünüdür ve çeşitli derecelerde toplumsal ilişkilerin içinde dolaşırlar. Bundan ötürü anlaşılmaları için, görsel metnin ötesine geçen geniş çerçeveli bir analizde okunmalarına ihtiyaç duyulur. Kadın ve mekân arasındaki ilişkinin televizyon ana haber bültenlerinde eril bakış açısıyla temsil edildiği hipoteziyle yaklaşılan imajlara bakarken, onların üretiminden alımlanışına kadar kültürle, tarihle iç içe olduğu ve bu bağla kurduğu ilişkileri açığa çıkaracak bir analiz biçimine ihtiyaç duyulması da kaçınılmaz olur. Sanat eserlerini biçimsel özelliklerinden çok konu ya da anlamları ve tarihsel kültürel bağlantıları açısından inceleyen ikonografi; Erwin Panofsky (2012:25) tarafından geliştirilmiştir.

İşaretin simgesel olarak düşünülmesi biçim ve içerik arasındaki kısır ikiliği ortadan kaldırır. Artık bir metnin ayrı ayrı incelenebilecek ikiyüzlü olması yani biçim ve içerik olarak ayrı ayrı inceleneyecek olması söz konusu değildir. Bu ayrım anlamlandırma tarzlarının kolaylıkla karışabilmesinden kaynaklanmaktadır ve işaretin simgesel olarak ele alınması bütün bu olayın yeniden düşünülmesini gerektirir. Bu bakış, metinlerin sadece tek bir anlamı göstermekle yetinemeyecek kadar karmaşık işaretler olduğu düşüncesine dayandırılmıştır. Metinler görünüşteki içeriklerinin ötesinde daha geniş gerçeklikleri anlamlandırırırlar (Coward ve Ellis, 1985:64-65). Coward ve Ellis'e göre bu bakış, metni daha geniş toplumsal durumları ve güçleri temsil eden işaretler olarak hareket eden bütünlükler gibi görür. Leeuwen'e göre ikonografide resimsel anlam; temsili anlam, ikonografik sembolizm ve ikonolojik sembolizm olmak üzere üçe ayrılır (2001:100).

Panofsky ikonografi yöntemini şapka çıkararak selam veren adam örneğiyle açıklar. Biçimsel bir bakış açısıyla görülen şey, görüş dünyasını oluşturan genel renk düzeni, çizgiler ve hacimler dışında pek anlam ifade etmez. Ancak otomatik olarak bu yapı bir nesne (adam),

ayrıntının değişimi de bir olay (şapka çıkarma) olarak saptandığında, saf biçimsel algının sınırları aşılarak konunun veya anlamın birinci alanına girilmiş olur. Böylece algılanan anlam kolayca anlaşılabilir temel bir doğaya sahiptir ve Panofsky bunu olgusal (*factual*) anlam olarak adlandırır. Bu anlam, basitçe bazı görünür şekillerin, fiili deneyimden tanınan bazı nesnelere ilişkilendirilmesi ve onların bazı eylemler ve olaylarla ilişkilerindeki değişimin saptanması suretiyle kavranır (2012:25). İkincil olarak Panofsky, tanımlanan nesne ve olayın kişide belirli bir tepki oluşturacağını söyler. Tanıdıklık ölçüsüne göre selam veren kişinin eylem tarzına bakılarak hareketin iyi ya da kötü tarzda yapıldığı ve karşısındaki kişiye ne tür bir his beslediği hissedilebilir. Bu psikolojik ayrıntılar Panofsky'ye göre dışavurumcu/ifadesel (*expressional*) anlamdır ve olgusal anlamı göre bir ileri anlam aşamasıdır. Olgusal anlamdan farkı, basit saptama yoluyla değil de empati yoluyla kavranmasıdır. Burada da anlamak için belirli bir duyarlılığa sahip olmak gerekir ancak hâlâ bu duyarlılık pratik deneyimin bir parçasıdır, yani nesnelere ve olaylara gündelik aşinalığın bir parçasıdır. Bu nedenle olgusal anlam ve ifadesel anlamın her ikisi de aynı sınıfa dâhil edilebilir; bunlar, birincil veya doğal anlamlar sınıfını oluşturur (Panofsky, 2012: 25-26). Devamında Panofsky, şapka çıkarma eyleminin selamlama olarak anlamlandırılmasının nedenini başka bir yorumlama alanına ait olması ile açıklar. Batı'ya özgü bir selamlama biçimini anlamak için sadece nesne ve olayların fiili dünyasına aşina olmak yeterli değildir, aynı zamanda belli bir uygarlığa özgü adetlerin ve geleneklerin dünyasını da tanımamız gerekir. Dolayısıyla şapka çıkarma eyleminin kibar bir selamlama olarak anlaşılıp yorumlanması Panofsky'nin deyişiyle ikincil ya da uzlaşım/geleneksel anlamdır. Bu anlamın birincil veya doğal anlamdan farkı, hissedilebilir değil de anlaşılabilir olması ve onu taşıyan pratik eyleme bilinçlice dökülmesidir (2012:27). Bu katman 'ikonografik sembolizm' olarak bilinir.

Panofsky, 'içsel anlam ve içeriği' analiz yönteminin son aşaması olarak tanımlar. Panofsky, deneyimli bir gözlemcinin dönemi ve kişiliği karakterize edebileceğini söyler. Selam veren kişinin 20. yüzyıla ait olması, onun ulusu, toplumsal ve eğitsel arka planı vb. hakkında bilgiler verebilir. Öte yandan bu kişilik, bireysel bakış açısı/dünya görüşü ile diğerlerinden de ayrılabilir. Kendi başına tek bir eylemle bütün faktörler bütünüyle açığa vurulmaz ama işaret edilir. Tek bir eylemden yola çıkarak selam veren adamın zihinsel resmini çizemeyiz ancak çok sayıda benzer gözlemleri bir araya getirip, bu gözlemleri adamın çağı, milliyeti, sınıfı, zihinsel gelenekleri gibi genel bilgilerimizle bağlantılı olarak yorumlayabiliriz. Her tekil eylem bu nitelikler ışığında yorumlanabilir. Böylece keşfedilen anlam içsel anlam ya da içerik olarak ifade edilebilir. Diğer iki anlam türü (birincil ya da doğal ile ikincil ya da uzlaşım) görünür olana ait iken, içsel anlam esastır. Panofsky'nin tanımıyla içsel anlam, bir ulusun, dönemin, sınıfın, dinsel ya da felsefi düşüncenin temel tutumunu açığa vuran esas ilkeler saptanarak anlaşılır (2012:27-28). Leeuwen'in idolojik analiz olarak değerlendirdiği içsel anlam 'ikonolojik sembolizm' olarak adlandırılmaktadır (2001:101).

Panofsky, ikonografi yöntemini daha çok Rönesans Dönemi Batı Avrupa resimlerini çözümlenmek amacıyla kullansa da, yöntem, her türlü görsel metni çözümlenmek ve görsellerin anlamını ifşa etmek için uygun bir zemin sunar. Görselleri dönemi ve bağlamları içerisinde değerlendiren ikonografi yöntemi, araştırma nesnesi olarak ister Rönesans dönemi Batı Avrupa resimleri olsun, ister dizilerdeki polis şiddeti konusunda anlam üreten görseller olsun, çok geniş bir alanda yetkinlikle kullanılabilir. Amerika-İrak savaşı sırasında Amerikalı

askerlerin Ebu Garip'te Iraklılara uyguladığı işkencenin fotoğraflarının Yıldız (2008:11-28) tarafından politik ikonolojisinin yapılması ve ayrıca Doğan (2012) tarafından Arka Sokaklar dizisi üzerinden polis şiddetini meşrulaştıran görselin ikonografi yöntemiyle betimlemesinin yapılması, yöntemin oldukça farklı ve geniş bir alanda kullanılabileceğine kaynaklık etmektedir.

Bu çalışmada da incelemeye alınan televizyon örneğini düşündüğümüzde, çeşitli ideolojik çerçeveler içinde oluşturulan görsel temsiller, analiz nesnesini oluşturmaktadır. Her aşamasının inşası çeşitli seçimler sonucu oluşturulan görsellerin birincil/doğal anlamından söz etmek zorlaşmaktadır (Doğan, 2012:83). Çalışmanın kuramsal kısmında da belirtildiği gibi, anlam doğal değil aksine her zaman için kültürel ve ideolojik bir inşa olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla çalışmada ikonografik çözümleme, olay ve nesnelerin birincil/doğal anlamları yerine, kedilerine atfedilen anlamların ifşasıyla, yani ikonografik sembolizm (ikincil/uzlaşımsal/geleneksel anlamın ifşası) ile başlayacaktır. Dolayısıyla görsel çözümlemede birincil/doğal anlam dışarıda bırakılarak, temsillerin betimlenmesi, uzlaşımsal konulara aşinalık içinde 'ikonografik sembolizm' başlığında yapılacak, sonrasında sembollerin temsil ettiği zihinsel dünyayı açığa çıkarmak 'ikonolojik sembolizm' ile mümkün olacaktır. Çalışmanın gerekli görülen yerlerinde görüntünün analizine dilsel mesajın analizi de eklenecektir. Çalışma, Medyatava'dan alınan Aralık ayı reyting bilgileri (TOTAL) doğrultusunda, Türkiye ulusal televizyon yayınında en çok izlenen 3 ana haber bülteninin (sırasıyla; 13.01.2014/Pazartesi - Kanal D Ana Haber Bülteni; 14.01.2014/Salı-Star Ana Haber; 15.01.2014/Çarşamba-ATV Ana Haber) ikonografik analizinden oluşmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, ana haber bültenlerinde yer alan haberlerin temsillerinin betimlenmesi yani geleneksel ve uzlaşımsal anlamın belirtilip tanımlanması işi 'ikonografik analiz' adı altında yapılacaktır, sonrasında ise, 'ikonolojik analiz' yoluyla görselin içsel anlamı açığa çıkartılacaktır.

6. KANAL D, STAR VE ATV ANA HABER BÜLTENLERİNDEKİ KADININ YERİ VE TEMSİLİNE YÖNELİK ÇÖZÜMLEMELER (ANALYSIS ON THE PLACE AND REPRESENTATION OF WOMEN IN MAIN NEWS BULLETINS OF KANAL D, STAR VE ATV)

Türkiye'de akademik alanda cinsiyet dinamiklerini temel parametre olarak mekan analizine girişen ya da cinsiyet analizlerine mekansal süreçleri ayrılmaz bir bileşen olarak dahil eden çalışmaların (Alkan, 2009: 15) yeni yeni oluşmaya başladığı gerçeği, bizi mekan ve cinsiyet arasındaki ilişkinin boyutu hakkında düşünmeye sevk etmektedir. Medya alanında yapılan çalışmalarda ise mekan ve cinsiyet arasındaki ilişki ve bu ilişkinin temsili konusundaki akademik ilgi eksikliği gözümüze çarpmaktadır. Elbette mekan dediğimizde bunu fiziksel bir yapı-mekandan ziyade, belki de daha çok, içinde yaşanan çevre, yaşam biçimi ve ilişkiler ağı (bu ağın oluşturucusu ya da sonucu) olarak algılamak gerekir (Ertuğ, 2010:80). Kadının hangi mekânlarda ne şekilde var olduğunun, en çok izlenen ana haber bültenlerindeki sunumunu ve temsilini inceleyen çalışmada, öncelikli olarak kadının doğrudan görünür olduğu ve haber içeriğinde doğrudan etkili olduğu (özne olduğu) haberler incelenecektir. Devamında ise kadın temsillerinin başka içerikler ve mesajların aracı olarak yer aldığı haberler ve kadın-mekân arasındaki ilişkide ve bu ilişkinin görünür kılınması ve temsilinde en az diğerleri kadar önem taşıyan 'kadının yokluğu' konusu yani hangi haberlerde-görüntüde ve haber içeriğinde yer al(a)mayışı analiz edilecektir.

6.1. Kanal D Ana Haber Bülteni (Main News Bulletin of Kanal D)

13.01.2014 tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nde yer alan 23 haberden 13'ü gündemi sıklıkla meşgul eden 17 Aralık yolsuzluk operasyonu, Fethullah Gülen Cemaati ve iktidar partisi arasındaki gerginlik, bakanların istifası, yer değiştirmeler, HSYK teklifi ve krizi ile ilgilidir. Bu haberler gündelik siyasete dayalı ve 'ciddi' olarak nitelendirilen haber içeriklerinden oluşmaktadır. Geriye kalan 2 haber kadın cinayetleri ile ilgili, 1 haber gündelik yaşamın içine dahil edebileceğimiz LPG'li araçlarla ilgili, 3 haber trafik kazaları ve yangınla ilgili, 1 haber Gezi direnişi sırasında başından yaralanan ve hâlâ hastanede tedavi görmekte olan Berkin Elvan protestosu ile ilgili, 1 haber hamileler ve grip salgını ile ilgili, 1 haber 71. Altın Küre Ödül Töreni ile ilgili ve son haber ise beslenme ile ilgili haber içeriğinden oluşmaktadır.

6.1.1. "Sınırı Aşan Kadınlar" (Women Going Beyond the Limits)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

13.01.2014 tarihli Kanal D Ana Haber Bülteni'nde kadının doğrudan ve aktif olarak-haberin öznesi olarak yer aldığı ilk haber (bültenin haber sıralamasına göre 10. haber), 9 Ocak 2013'te Paris'te öldürülen PKK (Kürdistan İşçi Partisi/Partiya Karkerên Kurdistan) üyesi üç kadının (Sakine Cansız, Fidan Doğan, Leyla Söylemez) cinayetiyle ilgili bir ses kaydının yayınlanmasıyla ilgilidir. BDP grup başkanvekili Pervin Buldan, hem Fransa hem de Türk hükümetlerinden cinayetlerin zanlısı Ömer Güney ve 2 MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı) görevlisi arasında geçen görüşmelerin ses kaydının incelenmesini talep ediyor. Buldan, cinayetlerin aydınlanması için 89 kadın kuruluşa adına toplanan imzaları Fransız Büyükelçiliği'ne veriyor. Haberin tamamına yakınında Pervin Buldan'ın ve kadın kuruluşlarından kadınların görüntüsü var. Olay hakkında bilgi veren ve fikir ileten, haberde aktif olarak yer alan kişi Pervin Buldan.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Kadın - mekân arasındaki ilişki söz konusu olduğunda, mekân olarak 'sokak'ın ve 'sokakta-dışarıda' olmanın ayrı bir önemi vardır. Kadının cinsiyeti ve kimliğiyle adeta özdeşlik kazanmış olan 'ev' yani 'içeri', 'dışarı' yani 'sokak' ile belirli bir zıtlık oluşturur. Milliyetçi ideolojinin mekân olarak 'ev'i metaforik anlamda '(ana)vatan-(ana)yurt' ile özdeşleştirmesi bize hem milliyetçi ideolojinin kendini yeniden üretmek ve ayakta kalabilmek için beslendiği 'sınır' kavramı üzerine hem de kadın ve 'ev/içeri' ve 'dışarı' arasındaki ilişki üzerine düşünme imkanı verir. Öncelikle örgüt üyesi olarak kendini siyasi anlamda var eden ve eril yapının kadınla özdeşleştirdiği 'özel' ve 'pasif' olandan kendini ayıran, bağlı bulunduğu devletten kendini bağımsız kılmak suretiyle 'illegal' bir örgütte mücadelesini sürdüren ve bu doğrultuda 'sınır'ı aşmış olan üç kadının 'evden kaçış' (Bora, 2009:70) hikâyesidir anlatılan. 'Ev'den kaçarak sınırı aşmış Fransa'da bağlı bulunduğu yasadışı mücadeleye devam eden üç kadın, kaçtıkları evin bir nevi gizli korumasını sağlayan Milli İstihbarat Teşkilatı ile bağlantılı olan Ömer Güney adlı kişi tarafından öldürülüyor; böylelikle hem sınırı aşmış yok sayarak evden kaçmanın cezası verilmiş oluyor hem de bir anlamda 'ev sahiplerine' yani devlete başkaldırmanın cezası... Öldürülen üç kadının fotoğrafları ekranda hızlıca beliriyor. Diğer taraftan BDP grup başkanvekili Pervin Buldan, bulunan ses kayıtlarının incelenmesi ve olayın açığa çıkartılması için yasal yolla mücadele edeceklerini ve bunun için de 89 kadın kuruluşundan toplanan imzaların Büyükelçiliğe

verildiğini söylüyor. Bu süreçte kadının, siyaset ve kadın temsili arasındaki ilişki dolayısıyla, alışkın olmadığımız bir 'görünürlüğüne' şahit oluyoruz. Buldan'ın konuşması ve ekrandaki ağırlıklı 'var'lığı ve ek olarak kadın kuruluşlarından birçok kadının görünürlüğü, 'ev'den kaçan üç kadının cezasını sorgular niteliktedir.

6.1.2. Faili 'Belli' Cinayetler... (Identified Murder)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Görselin yanı sıra dilsel anlatımın da anlatıyı tamamladığı haber, Siirt'in Pervari ilçesinin Düğüncüler mecrasında, odasında ölü bulunan 14 yaşındaki 1 çocuk annesi Kader Erten ile ilgilidir. Sunucunun anlatımına göre Türkiye'deki 181 bin çocuk gelinden biri Kader Erten. Evlendirildiğinde 12 yaşındaydı ve 13 yaşında da ilk çocuğu dünyaya geldi. İddiaya göre 14 yaşındayken 7 aylık bebeğin erken doğum nedeniyle ölmesi sonucu Kader Erten bu acıya dayanamadı ve intihar etti. Ardından da toprağa verildi. Haber boyunca Kader Erten'in ailesinden genç bir adamdan bilgi alınıyor. Genç adam Kader'in 18 yaşında olduğunu ancak yaşının kimliğe yanlış yazıldığını söylüyor. Kader'in yaşadığı ev görüntüleniyor, hane halkı (kadınlar ve çocuklar) ev içi ve çevresinde erkekler ise kameraya daha yakın ve dışarıda tabut taşırken ya da bilgi verirken görüntüleniyor. Haberde sıklıkla çocuk gelin/arşiv görüntüleri ve Kader Erten'in puslu vesikalık fotoğrafı yan yana ekrana geliyor. Bu esnada ince ve dokunaklı bir alt ses 'öykü'yü duygularımızın hizmetine sunuyor. Devamında erkek bir spikerden Kader Erten'in resmîyette 2000 doğumlu olduğunu ancak kemik yaşının 16 olduğunu öğreniyoruz ve ardından yine tabut taşıyan erkekler eşliğinde görüntü kapanıyor.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Erkek egemen zihniyetin kendini en 'can alıcı' şekilde deşifre ettiği durumlardan biri de töre cinayetleridir. Töre; bir toplulukta benimsenmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kural, gelenek ve ortak alışkanlıkların tümü, toplumdaki ahlaki davranış biçimi (Faraç, 2006:14) olarak tanımlanabilir. Geleneksel aile bağlarının sıkı şekilde örüldüğü ve sürdürüldüğü ve tek tek bireylerin değil de daha çok bağlı bulunan cemaatin kararlarının ön planda olduğu geleneksel toplumlarda ataerkil zihniyetin daha baskıcı formlarını görmek mümkündür. Hatta sahip oldukları kolektif kimliğin inşası eril zihniyetin ve öğretilerin izinde, dişil varlığın ve kadın cinselliğinin üzerine kurulur. Bu noktada, ataerkil toplumlarda 'namus' kavramının evrensel ve 'unisex' bir seslenmeden ziyade kadına ve kadının cinselliğine seslenen bir kavram olması şaşırtıcı değildir. Dolayısıyla kadının cinselliğiyle özdeş olarak tutulan 'namus'un bekçiliğinin yapılması da, kendini kadın üzerinden tanımlayan erkeğin en önemli görevlerinden biridir. Mies'in de dediği gibi sınıflı toplumun oluşumu kadının tahakküm altına alınması ile başlar. Erkeğin üstünlüğü, erkeklerin üstün ekonomik katkısının değil, kadınları, doğayı ve diğer erkekleri denetim altına aldıkları yıkıcı aletlerin gelişimi ve denetiminin bir sonucudur (Bhasin, 2003:30). Bu tahakküm ilişkisinin belirlediği kuralların dışına çıkmak, erkeğin tahakkümünü ve erkekliğini tehdit ettiği için cemaat tarafından uygun görülen ceza ile sonuçlanabilir. Kadına ait cinsel saflık olarak mîmlenen namus olgusu elden geldiğince korunmalı, 'namus'u lekeleyen ya da kirleten kişi yani kadın ise duyması gereken 'cinsel utanc'ı duymayıp kendisi ile beraber bağlı bulunduğu erkek cemaatinin de iktidarına ve namusuna leke sürdüğü için en hızlı şekilde yok edilmelidir. "Karı ve koca tek kişidir, o kişi de kocadır"(Yalom, 2002:186) diyen 18.yy İngiliz yasalarının bugün hâlâ doğrudan yasal olmayan formlarla geçerli

olduğunu deneyimlemekteyiz. Resmi yaşının 13 (2000 doğumlu) kemik yaşının 16 olduğu saptanan Kader Erten de kocasına (ve devamında erkek meclisine) ait bir 'şey' olarak görülüp, faili meçhul cinayetler arasına girerek habere konu oluyor. Cinayet diyoruz çünkü, haberde 'ölü bulundu' ifadesini sık sık tekrarlayan spiker, Kader'in otopsi sonucu vücudundan çıkartılan 14 adet saçma tanesi ile öldürüldüğünden bahsetmiyor (www.posta.com.tr, 2014). Haberdeki anlatıcı sesin cinayeti, dokunaklı ve ajite eden bir şekilde seyircinin direkt olarak duygularına seslenen 'acıklı bir öykü' olarak sunması kız çocuğu Kader Erten'i kurban konumuna sokuyor. Haberdeki ses adeta boşluğa sesleniyor. Tabi ki, işlenen cinayete 'çocuk gelin' sıfatını yakıştıran ve seyirciye 'Çocuktan gelin olur mu?' sorusunu sordurtmayan ve zihinlerimize bu kavramı sorgusuz sualsiz sokan egemen söylem ve bu söylemi sahiplenerek yeniden üreten medya kanalları; gerekli mercilere, egemen ataerkil yapıya ve bu yapıyı alttan alta destekleyen egemen siyasi yapıya seslenmiyor. Buradaki ses ancak 'boşluğa' sesleniyor, böylece üzerinde sessizce anlaşılan 'cinayet'ten kimse sorumlu tutulmuyor, faili de meçhul oluyor! Haberin sunumunda dikkati çeken diğer bir nokta da kadraja girmekle girmemek arasında kalan kadın ve çocuk görüntüleridir. Özellikle kadınlar devamlı olarak ev içi ve ev çevresinde görüntüleniyor. Cinsiyet rolleri, bir kez daha mekanın örgütlenişinde en önemli gösterge olarak karşımıza çıkıyor. Kadınların toplumdaki rol ve sorumlulukları, 'kadın alanı' olarak tanımlanan belli yapılarla biçim almış, sınırlandırılmıştır (Çakır, 2010:138). Çakır kamusal ve özel alan 'sahipliği'nin cinslere göre eşitsiz paylaşımını şu şekilde aktarmaktadır:

Kamusal alan birincildir; ortak çıkar olan erkek kardeşliğine yönelik olarak erkekler tarafından belirlenmiştir. Kadınlar buradan dışlanır, onların çıkarlarını gözetmek bir yana, varlıklarına bile tahammül edilemez. Sadece kamusal alanda değil özel alanda da karar vericiler, güce sahip olanlar erkeklerdir. Özel alanlar da erkeklerin kişisel egemenlik alanı olarak görülür ve ona göre düzenlenir. Mekansal ve yasal örgütlenme buna göre şekillenir. Kapsamında ise kadınlar ve çocuklar vardır (2010:142).

Yüzlerini kapatan, bakışlarını direkt olarak kameraya ve devamında seyirciye yöneltmekte kararsız kadınlara zıt olarak, adeta 'sözcü' olarak seçilmiş aileden bir genç adam bizlere cinayete ilgili bilgi aktarmaktadır. Aristoteles'in "Sessizlik kadının izzetidir ama aynı şey erkek için geçerli değildir" sözünün, suskunluğu kadına, konuşma hakkını erkeğe addederek cins ayrımcılığı yapması (akt. Çakır, 2010:139) gibi, haberde de seyirciyle sürekli olarak genç bir adamı muhatap eden ve kadınları suskun ve görünür olmaktan dolayı tedirgin kılan bir anlatı hâkim. Gözümüze çarpan diğer bir görüntü de alelacele Kader'in tabutunu taşıyan erkekler topluluğudur. Haber boyunca Kader'in vesikalık fotoğrafı ve arşivden 'çocuk gelin' görüntülerini yarı yarıya paylaşan ekran, alışılmışın dışına çıkamayan bir seremoni sunar gibidir... Haberde sunulduğu şekliyle Kader'in 7 aylık bebeğinin erken doğum sonucu ölmesi nedeniyle intihar ettiği iddiasını destekler şekilde ekranda kendisi çocuk olan Kader'in fotoğrafının yanında, 1,5 yaşındaki çocuğunun görüntüsü belirlemektedir. Kadını annelik sıfatından ayıramayan ve bu nedenle onun varlığını 'annelik' olarak tanımlayan eril zihniyet, 'anne' olarak tanımladığı Kader'in de henüz bir çocuk olduğunu unutmış gibidir. Tüm bunların yanında görselde dikkat çeken ayrıntılardan biri de 'ev halkı' kapsamında tanımlanan ancak görünen o ki hemcinsinin ölüsü hakkında dahi söz hakkına sahip olamayan kadınların sessizliğidir.

6.1.3. Eril Devletin 'Kurtarma' Eylemi ("Saving" Action by Masculine State)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Haber İstanbul Kadıköy'de 94 yaşındaki Sebahat Tüysüzoğlu isimli kadının çıkan yangın sonucu ölmesi ile ilgilidir. Yatağa bağımlı olarak yaşayan kadın, engeli nedeniyle kaçamamış ve yoğun dumandan hayatını kaybetmiştir. İtfaiye ekipleri ise binanın bulunduğu sokaktaki beton bariyer nedeniyle binaya geç ulaşırlar ve kadının cesedini bulurlar. Bu esnada, mahalleden bir kadın durum ile ilgili bilgi verir.

İkonografik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Yüzeysel olarak bakıldığında 'zararsız' olarak okunabilen bu haberin ancak kurumların yüceltilmesinden tutun da cinsiyetler arası işbölümüne kadar birçok konuda 'tehlikeli' bir algı oluşturabilecek bir niteliği vardır. Öncelikle 'yatağa bağımlı' olarak tanımlanan ve bu nedenle yangından kaçamadığı için boğularak ölen 'yaşlı kadın' anlatısı, içinde belirli bir 'mağduriyet' söylemi taşımaktadır. Önceki analizlerde de bahsettiğimiz kadın ve mekân olarak ev bağlantısı burada zorunlu bir ev ve yatak bağımlılığına dönüşüyor ve burada da, ölü olarak da olsa, kadını 'kurtarma' eylemini gerçekleştiren taraf erkek itfaiyeciler oluyor. Burada erkeğe ve kadına göre, yani cinsiyete göre tanımlanan işbölümü dikkat çekmektedir. Ne de olsa 'kurtaran' olmak yani aktif olmak, kendini ikilikler üzerinden tanımlayan eril yapının erkek olana yani 'akıl' ile özdeşik olana, doğaya akıllı ile hükmetme gücüne sahip olana ait bir vasıf... Yalnızca kadın dolayımında değil ancak 'yaşlı' olarak bakıldığında da haberde kurulan anlatı bizlere, devletin önemli bir hizmet kurumu olan itfaiyenin görevini yeterince iyi yapamamasından ya da ihmalinden değil de bu yaşlı ve engelli kadının engelinin sebebiyet vermesi dolayısıyla öldüğü söyleniyor. Dolayısıyla burada bilinen şekliyle devletin asli görevinin kendisine bağlı bulunan vatandaşları gereğince korumak ve onlara hizmet vermek olduğu 'sanısı' yolun ortasına koyulan barikatlara takılıyor. Anlatıcı dış ses 'Ekipler biraz gecikmeyle de olsa binaya girdi' derken seyirciye itfaiye ekiplerinin görevlerini zor şartlarda da olsa yerine getirdiğini, biraz gecikmenin de bu zor şartların mazereti olduğunu söylüyor adeta. Haberde tanık olarak konumlanan mahalleli bir kadından yangın hakkında bilgi alınıyor. Kadın, sıkça yolun ortasına konulan beton barikattan bahsediyor. Çalışmanın ilerleyen kısımlarında da bahsedeceğimiz gibi kadınların bazı haberlerde konuşup bazılarında hiç konuşmaması (mesela doğrudan meclis ve siyasetle ilgili haberlerde) haberin 'niteliğine' göre değişkenlik göstermektedir. Kamusal alanın 'erkekliğinin' eril siyasetin ve eril meclisin (erkekler meclisinin) başta olmak üzere erkeğe has özelliğinin karşısında gündelik yaşamın ve devamında 'özel' olanın kadına has özelliği, bu haberin de nitelik açısından gündelik yaşama olan yakınlığı, haberde konuşan kadının hangi 'nitelik' ve sınırlandırma ile konuştuğunu bize hatırlatıyor.

6.1.4. Kutsal Anne, Erkek Akıl (Sacred Mother, Masculine Reason)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Sıradaki haber grip salgını ve hamileler ile ilgilidir. Salgın en çok hamileleri etkilemektedir çünkü bu süreçte ilaç alamadıkları için iyileşme süreleri uzamaktadır. Uzmanından hamilelere salgından korunma yolları, hamile kadın görüntüleri ve görüşleri eşliğinde izleyiciye aktarılıyor.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Analize, radikal feminist Maria Mies'in görüşüyle başlamak konu için açıklayıcı olacaktır;

Anasoylu toplumlarda kadın-lık, tüm üretkenliğin toplumsal modeli, hayatın üretiminde esas aktif ilke olarak yorumlanmıştı. Tüm kadınlar 'anne' olarak tanımlanmıştı. Fakat o zamanlar 'anne'nin farklı bir anlamı vardı. Kapitalist koşullar altında tüm kadınlar toplumsal olarak ev kadını diye tanımlandı (tüm erkekler de ekmeği kazanan) ve analık bu ev kadını sendromunun ayrılmaz parçası haline geldi. Kadın-lığın anasoylu ve modern tanımları arasındaki fark, modern tanımdan tüm aktif, yaratıcı ve üretken (yani insani) niteliklerin çıkartılmış olmasıdır (akt. Bhasin, 2003:29).

Mies'in bahsettiği 'anne'liğin farklı anlamlarının olduğu zamanları çoktan aştığımızı söyleyebiliriz. Annelik hâlâ kutsal ancak alıntıda da belirtildiği gibi; bu kutsallık içinden aktifliğin ve üretkenliğin çıkartıldığı bir kutsallıktır. Belki de kadını tek bir alana, kadının biyolojik üretkenliğinden kaynağını alan ancak kadının bu farklılığının ideolojik ve siyasal olarak sorunlu bir şekilde yorumlanması sebebiyle sorunlu olan bir kutsallık bu. Haberde hamile kadınlar ev içinde değil aksine, haber içeriği gereği, hastane ortamında görüntüleniyor. Ancak önceki analizlerde de sözünü ettiğimiz gibi kadının günümüzdeki anlamıyla özel alana ait anneliği ve mekân-cinsiyet arasındaki ilişkide asıl sorunun kadının kamusalda görünür olup olmamasından ziyade kamusalda ne şekilde var olduğu göz önüne alınacak olursa, bu haberdeki temsil de sorunlu görülmektedir. Önemli bir nokta da haberde bilgi alınan asıl mercinin erkek bir doktor olmasıdır. Yani konu her ne kadar hamilelik de olsa haber dâhilinde konuşan kadınlar daha çok aracı konumdadır. Asıl olan ise 'erkek akıl'ın söyledikleri ve tavsiyeleridir.

6.1.5. Hazzın Erkek Egemen Kurgusu (Masculine Hegemonical Construction of Pleasure)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Sıradaki haber 71. Altın Küre ödülleri, ödül töreniyle sahiplerini bulmasını konu almaktadır. Haber, törene katılan kadın oyuncuların törendeki görüntüleriyle başlamaktadır. Dış sesin de eşliğinde, 'güzel' kadınlar bakışımıza sunulmaktadır. Devamında ödülleri hangi film ve oyunculara gittiği açıklanmakta ve film görüntüleri eşliğinde ödül alan oyuncuların görüntüsü ile kapanmaktadır.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Haberde, kadın bedeninin sergilenmesi ve haz nesnesi konumunda sunulması söz konusudur. Medyada kadınların temsil biçimlerini araştıran Mediz Raporu'na göre (2008: 11) haber ya da içerikle doğrudan ilişkisi olmadığı halde kadınların bedenleri/cinselliklerini ön plana çıkaran içerikler, kadının cinsel nesne/haz nesnesi olarak temsil edilmesine sebep olmaktadır. Kadını magazin nesnesi olarak temsil eden içeriklerse özellikle gösteri dünyasında yıldız kadınların, aşk ilişkileri, giyim-kuşamları, gezdikleri yerler gibi içeriklerdir. İncelenen haberde tam da Mediz Raporu'nda tanımlanan temsil biçimleriyle karşılaşılmaktadır. Asıl konu Altın Küre ödülleri hangi oyunculara ve filmlere gittiği; haberdeki dış sesin de dediği gibi "İddialı renkler, cesur, çok cesur dekolte..." 'taşıyan' çekici kadın bedenleri haberin merkezi oluyor. Kamera hareketiyle bu çok cesur dekoltelere sahip kadın bedenleri baştan

aşağı süzülerek izleyicinin bakışının hazzına sunulmaktadır. Kadın bedenini seyirlik bir 'şey' olarak hazzımıza ve bakışımızın iktidarına sunan anlayış John Berger'in de bahsini ettiği görme biçimlerimizi biçimlendiren anlayıştır. Kadınlar erkeklerden çok değişik bir biçimde gösterilir -dışının erkekten başka olmasından gelen bir şey değildir bu- 'ideal' seyircinin her zaman erkek olarak kabul edilmesinden, kadın imgesinin onun gururunu okşamak amacıyla düzenlenmesindedir (Berger, 2011: 64). Ayrıca Berger, kadının erkek tarafından seyredilişinin seyrini yapmasından; kadının içindeki erkek gözlemci ve kadın gözlenenenden bahseder. Yani, kadın, kendisine erkeğin gözüyle bakmaktadır. Haberin açılışında bakışımıza baştan aşağı sunulan kadınlar, 'bakılan' olmaktan aldıkları haz ile 'erkek gözlemci' bakışlarıyla oluşturdukları profillerini yine erkeğin bakışına sunarlar. Kadının mekan ile ilişkisinde bu erkek bakışlı mekan algısı oluşturulduktan sonra, haberin devamında ödül alan kadın ve erkekler oyuncuların doğal-eşit varlık olarak (Mediz, 2008) temsiline tanık olunmaktadır.

6.1.6. Özel Mevzular: Balkabağı! (Special Issues: Pumpkin!)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Bu kez haberin konusu, kan şekerini dengeleyen ve cildi güzelleştiren balkabağının faydalarıdır. Haberde sırasıyla dış mekânda bulunan kadınlara konu ile ilgili fikirleri sorulmaktadır. Bu kez konu hakkında bilgi veren uzman, bir kadındır.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Hannah Arendt'in deyişiyle "Siyasal olan, tarihsel olan, kamusal olan faaliyetler, emek gücü ile ilişkilidir" (akt. Bora, 2009:67). Emek gücü ve emek ayrımı, yani döngüsel ve süreğen bir faaliyet olan ve özel alana ait olan emek ile aşkın olan emek gücü arasındaki ayrım. Bu ayrımdan yola çıkarak, "Kadınlar ikincildir, çünkü ev işleriyle sınırlandırılmışlardır" diyen Beauvoir (akt. Bora, 2009: 67), kuşkusuz ki yeniden üretim denilen alanı yani içerisinde temizlik işlerinin, yemek yapımının vb. bulunduğu alanı kastediyordu. Haber, mekân olarak kadını her ne kadar 'dışarı'da yani özel olmayanda görüntülese de kadını muhatap aldığı konum, dışarıyı 'özel'e çevirmeyi başaran bir konumdur. Konu yemek olunca, kadının özel alana yakınlığından ve hatta özel alanla özdeşliğinden dolayı, pratikteki uzman da üst düzey bilgi kaynağı olarak uzman da kadın cinsi olmaktadır.

6.2. Star Ana Haber Bülteni (Main News Bulletin of Star TV)

14.01.2014 tarihli Star Ana Haber Bülteni'nde yer alan 25 haberden 15'i Kanal D Haber'e benzer şekilde gündemde yer alan siyasetle ilgili haber içeriklerinden oluşmaktadır. Diğer haberlerden biri Kahramanmaraş Üniversitesi'ndeki karşıt görüşlü öğrencilerin arasında geçen gerginlikle ilgili, 1 haber Grup Yorum üyelerinin yargılanmasını protesto edenlere polis tarafından yapılan müdahale ile ilgili, 1 haber İstanbul'da 3 terör örgütüne ard arda yapılan ve kadın-erkek örgüt üyelerinin gözaltına alınması ile ilgili, 3 haber kadın cinayetleri ile ilgili, 1 haber Konya'da yapılan narkotik operasyonu ile ilgili, 1 haber Kızılırmak'ta kaybolan kişinin bulunamaması ile ilgili, 1 haber balık fiyatlarının artması ile ilgili ve 1 haber 'Ata'nın yadigarı Savarona' ile ilgilidir.

6.2.1. Eylemci Kadının 'Öteki'liği: Siyasetin Cinsiyetçi Sınırları (Alienation of Activist Women: Sexual Limits in Policy)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Star Ana Haber Bülteni'nde doğrudan kadının bulunduğu ilk haber, yasadışı örgüt üyesi kadınlardır. Haber İstanbul Terörle Mücadele Şubesi polislerinin 3 hafta içinde 3 ayrı terör örgütüne yaptığı baskınla ilgilidir. Örgüt üyelerinin evlerine yapılan baskınlar sonucu el yapımı bombalar, polis merkezlerine ait krokiler, üst düzey polis ve askerlere ait bilgiler bulunmuştur. DHKP-C (Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi) terör örgütüne üye 3 kadın gözaltına alınmıştır. MLKP (Marksist Leninist Komünist Parti) üyesi 1'i kadın 4 kişi gözaltına alınmıştır. Haberde dış sesin de desteğiyle anlatıyı tekinsiz kılan eğitilmiş köpeklere ve polisler eşliğinde bulunan bomba vb. şeylere ve örgüt üyelerinin kapalı yüzlü görüntülerine yer verilmektedir.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

12 Eylül 1980 askeri darbesi ve sonrasında en önemli siyasal sonuçlarından biri toplumdaki apolitikleşmedir. Yalnız dikkat edilmesi gereken nokta şu ki, bahsi geçen siyasi duyarsızlaşma, pratikte olduğundan belki daha da fazla medya kanalları aracılığıyla, çeşitli tekinsiz söylemlerle ve daha da önemlisi çeşitli kavramların 'tekinsiz ve tehlikeli' kılınmasıyla, topluma yeniden sunulmaktadır. Oluşturulan her yeni anlam ve söylem ekrana düşen görüntünün de desteğiyle kendi yapılanışını kuvvetlendirmektedir. Bu kavramlardan biri de kuşkusuz ki 'örgüt' kavramıdır. Örgüte dahil olan kadının diğer örgüt üyeleriyle birlikte marjinalleştirilerek, görsel ve söylemsel anlamda öteki olarak sunumu, iktidarların görmek ve tanımlamak istediği 'kadın' profilinden çok farklıdır.

6.2.2. Eril Devletin Kadın Cinayetlerine Bakışı: 'Talihsizlik' (Masculine State's Perspective on Women's Murder: 'Bad Luck')

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Sırada kadına yönelik 'saldırı' ile ilgili iki haber var. İlk haber 45 yaşında iki çocuk annesi olarak tanımlanan Şengül Ünlüyayla isimli kadının tahmini olarak kocası tarafından işe giderken öldürülmesi haberidir. Bağcılar İstoç yolunda işe 200 metre kala yanındaki genç adamla birlikte 'kurşun yağmuru'na tutulan kadın hayatını kaybetmiştir. Genç adam ise yaralanmıştır. Ekranda, Şengül Ünlüyayla'nın üzeri örtülü cesedi yer almaktadır. İkinci haber ise Balıkesir'de polis memuru kocanın, hemşire karısını çalıştığı hastanede, tartışmaları sonucu, silahıyla alnından vurmasıyla ilgilidir. Haberde sunulduğu şekliyle 'talihsiz' kadının durumu kritiktir. Saldırgan polis ise meslektaşları tarafından gözaltına alınmıştır. Haber boyunca hemşire kadının vesikalık fotoğrafı ekranda görünmektedir.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Kadın cinayetlerinin ancak 3. sayfa haberi olarak haberlerde yer alabildiği ve sunulduğu ülkemizde, anaakım medyanın kuşkusuz ki bu cinayetlere 'saldırı' demesi şaşılacak bir durum değildir. 'Kadına yönelik saldırı' yerine 'kadın cinayetleri' demek, tabii ki daha politik bir söylemdir. Ancak tam da bu noktada belirtilmesi gereken şey; ana akım medyanın var olan ataerkil zihniyeti sahiplenip yeniden üretmesi dolayımında, kişisel ve özel olanın politikliğini reddetmesidir. Bu açıdan bakıldığında, kadın cinayetlerine dair

haberlerin kişiselleştirilmiş, kendinden menkul, ajite edilmiş bir söylemle kurulması beklenilebilir bir tavidir. Spikerin başlangıcında "Yine kurşunlar, hedefte yine savunmasız bir kadın..." olarak sunmaya başladığı haber, bu 'yine'lerle alışık olduğumuz durumu daha da aşına kılıp normalleştirmek üzerine kurulmuş gibidir. "Yol ortasında kurşun yağmuru" ifadesi ise, Şengül Ünlüyayla'nın yol kenarındaki cesedinin-bedeninin şiddetle ve kendince aksiyonel içerikli bir sunumudur. Öldürülen kadının sürekli olarak iki çocuk annesi olduğunun belirtilmesi, anne olmayan kadınların öldürülmesine göre daha affedilemezmiş gibi sunulmaktadır. Anneliğin bir kadın için 'kutsal' sayılması ve bu yolla çocuk sahibi olmayan, olmak istemeyen ya da evli olmayan kadın ile evli ve çocuklu kadının 'biyopolitiğinin' yapılması, öldüğünde bile kadının 'annelik' sıfatıyla ölüyor olması ataerkil yapının kendi nezdinde çocuklu kadına vermiş olduğu bir ödüdür!

'Kadına yönelik saldırı' olarak sunulan diğer haberde ise polis memurunun hemşire eşini silahıyla yaralaması işlenmektedir. Haber anlatı ve sunuş açısından yukarıdaki haberle birçok benzerlik taşımaktadır. Yaralanan kadından 'talihsiz kadın' olarak söz edilmesi, toplumsal, politik ve cinslerarası eşitsiz ilişkilerin göstergesi olan şiddetin sebebi ve sonucu 'talihsizliğe' bağlanmakta, dolayısıyla önceki haberde olduğu gibi hiçbir kurumu ve yapıyı sorumlu tutmayan ve adeta boşluğa seslenen bir anlatı ortaya çıkmaktadır. Şiddeti uygulayan kocanın polis memuru olması haberin sunumu açısından önemli noktalara dikkatimizi çekmektedir. Habere konu olan polis memuru üzerinde bulunan silahı eşini vurmak suretiyle kullanmıştır. Devletin kamusal alandaki yüzünü temsil eden polis, aslında eril devletin 'yüzü'nü açığa çıkarmakta ve kamusal alanda herkesin gözü önünde yaptığı bu devlete yakışmayan (!) eylemlilik sebebiyle cezayı hak etmektedir. "Siyasal iktidarın sonsuz küçüğü"ne (Doğan, 2012: 180) yani polise yönelik tepkilerin de önüne geçilmesi gerektiğinden; kadın cinayetlerinin oranının yedi yılda yüzde 1400 arttığı (www.bianet.org), devletin kadın cinayetlerini önlemek için kayda değer neredeyse hiçbir önlem alamadığı, korunma talebinde bulunan kadınların dahi korunmadığı bir ülkede, polis memurunun eşini vurarak öldürmeye çalışması münferit bir olaya, cezalandırılacak bir 'hata'ya dönüştürülmektedir. Bu doğrultuda değerlendirecek olursak, 'saldırgan' polis memurunun meslektaşları tarafından gözaltına alınması durumu, izleyicinin içini rahatlatır, çünkü yeri geldiğinde devlet gereğini yapmaktadır.

6.2.3. Alışılmışın Dışı: Cani Kadın! (Out of the Way: Villain Woman!)

İkonografik Sembolizm (Iconographic Symbolism)

Sıradaki haber Balıkesir'de yaşayan Adile Çınar isimli kadının yasak ilişki yaşadığı sevgilisini satırla öldürüp parçalara ayırmasını, evinde sevgilisine ait dişlerin bulunmasıyla polisler tarafından yakalanmasını konu almaktadır. Haberde kadının iki polis arasında karakola götürülme görüntüleri yer almaktadır. Bu kez 'talihsiz' olarak tanımlanan kişi bir erkek ve spiker de şaşkınlığını "Yanlış duymadınız bu kez öldürülen erkek" diyerek belli etmektedir.

İkonolojik Sembolizm (Iconological Symbolism)

Yukarıda da belirtildiği gibi kadın cinayetlerinin alışıldık ve süreğen bir dille yapılan aktarımı eşit ölçüde ve zıt olarak kadın tarafından işlenen erkek cinayetlerini de bir o kadar marjinal ve olağanüstü yapmaktadır. "Cesedi parçalara ayırıp eve götürdü", "Dişlerini hatıra olarak sakladı" gibi ifadeler, haberi 3. sayfa haberi olarak nitelemekle beraber kadının 'cani' sıfatıyla sunumunu da

mümkün kılmaktadır. "Yanlış duymadınız bu kez öldürülen erkek" diyerek toplumun 'normal' karşıladığı, kurbanın kadın olduğu cinayetler yerine, bu kez kurbanın erkek olduğu haberini sunan spiker, bu 'normal dışılığı' 'kadın'a yakıştıramayan bir tavırla, haberi, rutini bozması açısından sansasyonel bir şekilde sunmaktadır. Spiker adeta bize, 'Erkek tarafından öldürülen kadın'ın ne kadar 'alışıldık' ve beklentilerimize (!) cevap veren bir 'pratik' olarak olağanlaşması gibi tehlikeli bir algıyla karşı karşıya olduğumuzu hatırlatmaktadır.

6.3. ATV Ana Haber Bülteni (Main News Bulletin of ATV)

Çalışmanın bu kısmında diğer bölümlerden (Kanal D Haber ve Star Ana Haber) farklı olarak, toplu bir değerlendirme yapılacaktır. 15.01.2014 tarihli ATV Ana Haber, Ziraat Türkiye Kupası Galatasaray - Tokatspor arasındaki futbol maçı nedeniyle normal şartlar altında 1 saate yakinken, 18 dakika sürmüştür. Haberlerin birer birer analizlerinin yapılmayışının nedeni ise ATV Ana Haber'deki toplam 7 haberden 5 haberin, Kanal D ve Star Ana Haber'de olduğu gibi, daha çok 'siyasetle' ve siyasetin 'ciddi' konularıyla ilgili olmasıdır. Bu haberlerde de kadının görünür olduğunu söylemek güçtür. En çok izlenen üç ana haber bülteninin (Kanal D Haber, Star Ana Haber ve ATV Ana Haber) üçünde de benzer haberler özellikle mekân ve cinsiyet ilişkisi bağlamında çok benzer veriler sunmaktadır. ATV Ana Haber Bülteni'nde yer alan gündemle ilgili 5 haberin dışındaki 2 haberden biri Seviye Belirleme Sınavı (SBS) için verilen iptal kararı ile ilgilidir. Seviye Belirleme Sınavı'na giren kız ve erkek öğrencilerin görüntüleri eşit oranda verilmektedir; cinsiyet ve mekân arasındaki ilişki haberde, doğal-eşit varlık temsiline dayanmaktadır. Diğer haber ise kayıp bir üsteğmen ile ilgilidir ancak son haberde görüntü verilmemiştir.

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME (RESULTS AND CONCLUSION)

Gündem maddelerine ait 'ciddi' haberlerin mekân-cinsiyet bağlamında değerlendirildiğinde, kadının mekândaki etkin rolünden, haber içeriğinde aktif olarak yer almasından söz etmek mümkün değildir. Çünkü kadının etkin olarak haberde yer alması bir yana, gündemi oluşturan ve haberi 'ciddi' kılan içeriklerde kadının görünürlüğü bile yok denecek kadar azdır. Var olan temsiller ise kadını 'eş' ve aslında 'aracı' bir konuma işaret eden 'doğal-eşit varlık' olarak sunmaktadır. Sırasıyla Kanal D ana haber bülteninde yer alan 23 haberden 12'si, Star ana haber bülteninde yer alan 25 haberden 13'ü, ATV ana haber bülteninde yer alan 7 haberden ise 5'i, 'ciddi' haber olarak değerlendirilen siyasi içerikli haberlerden oluşmaktadır. Bu haberler sırasıyla; 17 Aralık yolsuzluk operasyonu ve operasyona muhalefetten gelen tepkiler, operasyonla ilgili olarak birçok polis ve savcının yerinin değiştirilmesi, Fethullah Gülen Cemaati ve iktidar partisi arasındaki çatışma, bakanlar kurulu toplantısı, HSYK teklifi, HSYK teklifine muhalefetten gelen tepkiler ana konuları bağlamında bültenlerde yer almaktadır. Aslında analize dahil olan 15.01.2014 tarihli ATV ana haber bülteninin maç nedeniyle normal süresinden daha kısa sürede bitmesi (18:36 dk.), haberlerin belirli bir öncelik sırasına göre sunulduğunu ve bu 'önceliğin' ise, kadını siyasetten dışlayan ve erkeğe göre daha az görünür kılan, yönetim erkinin, siyasetin, siyasi partilerin, yani 'ciddi' meselelerin yer aldığı bu ilk haberlerde kadına 'göstermelik' bir görünürlük bahşeden (!), eril bir siyaset anlayışını ve dolayısıyla siyaset mekanlarının eril yapısını ve deyim yerindeyse 'kadınsız'lığını, kendi içine kapalı bir 'erkek meclisi'nin varlığını deşifre etmektedir. 18 dakikalık ATV ana haber bülteninde süre sınırı nedeniyle 'olmayan' şey ise özel alan-gündelik yaşam ve buna bağlı olarak yeniden üretim ve süreğenlikle özdeşleşen kadın cinsinin doğrudan yer aldığı haber içerikleridir.

Kamusal/özel alan ayrımı Eski Yunan düşüncesinden ve onun *polis* (kamusal alan) ve *oikos* (hane) kavramsallaştırmasından hareketle üretilir ve *polis* erkeklerin yönetim alanıyken, *oikos* da kadınların ve çocukların yeri olan ev içidir. Dolayısıyla erkeklerin yönetim alanı olan *polis*in, Atina demokrasisinde düşüncelerini özgürce başkalarına teşhir edebilen ve kent yaşamında doğrudan var olan-görünür olan 'birey'leri 'yurttaşları' ise *polites*lerdir (Sennett, 2001). "Polis'in kamusal-politik-felsefi bilgisine hâkim olan kesimine karşılık gelen *polites*, bugün İngilizcede bildiğimiz *polite*'in kaynağıdır. Diğer yandan, özel-ekonomik alana (*oikos*) karşılık gelen çocuklar, köleler ve kadınlar *idiot*'u oluşturur. Bugün bildiğimiz anlamda *idiot*'un kaynağı..." diyen Alkan (2009, 8), yukarıda da belirtildiği gibi, tüm yurttaşları ilgilendiren 'ciddi' kararların alındığı bu siyasi arenayı neden 'erkek meclisi' olarak nitelediğimizi açık etmektedir. Şehirlerin ve buna bağlı olarak bedenlerin yeniden tanımlanıp kurulduğu çok eski zamanlardan bu yana kamusal ve özel alanın cinsiyetçi bir dikotomiyle paylaşımının hâlâ devam ettiği görülmektedir. Eski Yunan'da yaygın olan, erkeğe ait olan ve onunla tanımlanan kent ve siyasete dair kadının söyleyecek sözünün ol(a)maması durumu, aradan çağlar geçmesine rağmen garip bir şekilde daha da güçlenerek varlığını sürdürmektedir.

Kadının 'yurttaş' olarak kabul edilip mecliste ve siyasette görünür olmasını sağlayan seçme ve seçilme hakkının Türkiye'de kadına 1930'lu yıllarla birlikte tanınması, yani bu hakkın mücadele yoluyla kazanılmayıp, kadına faydalanması gereken bir hak olarak verilmesi, bizi 'batı' ve 'batı-dışı' ve 'geleneksel' ve 'modern' kavramlarını düşünmeye itmektedir. İlerlemeci felsefe az gelişmiş, geleneksel toplumların da modernitenin güzergâhını takip edebileceği inancında toplumlara birleştirir. Bu güzergâh ise Batı'dan geçmektedir. Geleneksel ve yerel olan ise modernlik, ilerleme ve Batı'ya zıt bir anlamsal ifadeye bürünerek, 'geri' kalmayı ifade eder. Bu nedenle Batı-dışı toplumların modernleşme çabası, içerisinde belirli bir asimetriyi barındırır (Göle, 2008), çünkü çağdaş olma gayreti toplumun taşıdığı kültürel ve geleneksel kodlarla yani toplumun kimliği esas alınarak (ve onlarla birlikte) değil de modern 'görünmenin' önünde teşkil eden unsurların bastırılmasıyla ve yüzeysel uygulamalarla kendini gösterir. Türkiye'de yaşanan bu 'gönüllü modernizasyon hareketi'ni (Göle, 2008) de bu bağlamda değerlendirebiliriz. Cumhuriyetin ilk yıllarıyla birlikte benimsenen 'laik'lik ve kadının modern-laik yaşam biçiminin bir 'gösterge'si ve bağlı bulunduğu toplumun modern 'yüzü' olarak Batı'ya sunumunun ilk şartı olan seçme seçilme hakkı, bu 'yüz'ü temsilen kadına tanınmıştır. Kadının siyasette ve mecliste hatırı sayılır (!) varlığının Batı'ya karşı bir çeşit 'modern süs' olarak kullanılması durumu, bugün de hâlâ varlığını sürdürmektedir.

Bu doğrultuda, yukarıda da belirtildiği gibi ulusal yayında en çok izlenen üç ana haber bülteninde yer alan 'ciddi' nitelikli haberlerin hiçbirinde kadın aktif ve doğrudan görünür şekilde temsil edilmemektedir. Haberin özneleri ve izleyici ile muhatap olan cinsi hep 'erkek'tir. Haberlerde sıklıkla görünen parti liderlerinin, iktidar partisinin, bakanların kısacası mecliste mevcut olan sorumluların tamamına yakını erkek olduğu için, dolayısıyla izleyiciyi, ülke sorunlarından haberdar eden, bilgilendiren, belirli yasaların kararlarını alan, bu kararları tartışan ve bu tarz ciddi haberlerde bizlerle doğrudan muhatap olan, bizlere yurttaş olarak seslenen ve bu sayede siyasetin mekânında sürekli görünür oluşuyla belleğimizde, mekân ve mekandaki ilişkiler ağı bağlamında, kamusal ve siyasal arenayı temsil eden kişi ya da kişiler 'erkek meclisi'ni oluşturmaktadır. Kadını bağlı bulunulan siyasi arenadan ve o alanın

mahiyetinden dışlayan ve kadının 'yeri'ni kalın çizgilerle çizen bir temsil biçimidir ve 'görünürlük'tür karşımızda duran... Çalışmanın başında da belirtildiği gibi mekân yalnızca fiziksel-yapısal anlamda değil hatta daha da çok yaşam biçimi ve ilişkiler ağı bağlamında, içine aldığı ve dışına attığı özneler ve cinsler bağlamında değerlendirildiğinden, kadının mekanda fiziksel olarak görünürlüğünden ziyade o mekanda ne şekilde var olduğu-konumlandığı ve temsil edildiği önemlidir. Son olarak bahsedilenlere örnek teşkil edebilecek şekilde, haber bültenlerindeki haberlerden birkaç görsele ve analizine aşağıda yer verilmektedir.

	<p>HSYK teklifi ile ilgili 'erkek erkeğe' yapılan bir görüşme.</p> <p>Kanal D Ana Haber Bülteni</p>
	<p>Başbakan Recep Tayyip Erdoğan yolsuzluk operasyonu ile ilgili konuşuyor. Haberin görselinde kadraja yansıyan ise, kendisi karar mercii konumunda ve söz hakkına sahip olan erk. Hemen 'arkasında' beliren kadın ise Başbakan'ın iktidarını, suskunluğu ve dinleyen konumunda oluşuyla destekler gibi.</p> <p>Kanal D Ana Haber Bülteni</p>
	<p>Başbakan'ın 'Milli İrade Köprüsü' isimli köprüünün açılışını yaptığı konuşmada, kadrajdaki kadın yüzeysel olarak bakıldığında 'doğal-eşit varlık' olarak temsil ediliyor ancak, temsil daha çok kadının edilgen konumuna işaret ediyor. 'Doğal eşit varlık' görünmesinin arkasında ise tabii ki Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in eşi olması yatıyor ve burada güç yine erkekten alınıyor.</p> <p>Star Ana Haber Bülteni</p>
	<p>Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın başkanlığında toplanan HSYK kurul toplantısı ile ilgili haber yine Bozdağ'ın merkezde olduğu ve özne olarak konumlandığı bir şekilde, kadın üyelerin sessizliği ve 'dinleyen' konumu eşliğinde devam ediyor.</p> <p>ATV Ana Haber</p>
	<p>BDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, gündemde sık sık yer alan 'paralel devlet' ve 17 Aralık yolsuzluk operasyonu ile ilgili değerlendirme yapıyor ve iktidarı eleştiriyor. Kadın vekil ise ancak ekrana sığan (!) yüzünün yarısı ile bize eşlik edebiliyor.</p> <p>Kanal D Ana Haber Bülteni</p>

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Alkan, A., (2009). Cins Cins Mekan. İstanbul: Varlık.
- Berger, J., (2011). Görme Biçimleri (Y. Salman, Çev.). İstanbul: Metis.
- Bhasin, K., (2003). Ataerkil Sistem : Erkeklerin Dünyasında Yaşamak (A. Coşkun, Çev.). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı.
- Bora, A. (2009). Rüyası Ömrümüzün Çünkü Eşyaya Siner. A. Alkan (Ed.), Cins Cins Mekan içinde. İstanbul: Varlık. ss: 63-75.
- Coward, R., Ellis, J. (1985). Dil ve Maddecilik (E. Tarım, Çev.). İstanbul: İletişim.
- Çakır, S., (2010). "Mekanın Kadınlar Açısından Kurgulanışına Kuramsal ve Tarihsel Süreç İçinde Bakmak." A. Akpınar and G. Bakay & H. Dedehayır (Ed.), Kadın ve Mekan içinde. İstanbul: Turkuvaz. Ss: 133-149).
- Çam, Ş., (2008). Medya Çalışmalarında İdeoloji: Epistemolojik ve Metodolojik Sorunlar. Ankara: Deki Basım Yayın.
- Çebi, M. S., (2003). "Kitle İletişim Araçlarının Gerçekliğin Yansıtılması ya da Kurulması Süreçlerindeki Rolü", İletişim: Kuram ve Araştırma Dergisi, 17/Bahar, ss: 111-142.
- Çelenk, S., (2010). "Kadınların Medyada Temsili ve Etik Sorunlar". Televizyon Haberciliğinde Etik içinde. (ed. Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel). Ankara. ss: 229-236.
- Çelenk, S., (2005). Televizyon, Temsil, Kültür: 90'lı Yıllarda Sosyokültürel İklim ve Televizyon İçerikleri. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Demir, B., (2012). "Alternatif Kadın Medyası Örneği: Pazartesi Dergisi". Kadın Odaklı Habercilik içinde. (ed. Sevda Alankuş). İstanbul: BİA, ss: 211-218.
- Doğan, H., (2012). Şiddeti Görünür ve Meşru Kılan Görsel Kültürün Antropolojisi: Arka Sokaklar Dizisi Örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ertuğ, F., (2010). Geçmişten Bugüne Anadolu Kırsalında Kadın - Mekan İlişkileri. A. Akpınar and G. Bakay and H. Dedehayır (Ed.), Kadın ve Mekan içinde. İstanbul: Turkuvaz. ss: 80-93.
- Faraç, M., (2006). Töre Kışkacında Kadın. İstanbul: Günizi.
- Gencel-Bek, M., ve Binark, M., (2000). Medya ve Cinsiyetçilik. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara.
- Göle, N., (2008). "Batı-dışı Modernliğin Kavramsallaştırılması Mümkün mü?". Defter ve Toplum ve Bilim Ortak Çalışma Grubu Sempozyum Bildirileri, Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek. İstanbul: Metis. Ss: 310-320.
- Hall, S., (2002). "İdeoloji ve İletişim Kuramı". Medya, Kültür, Siyaset içinde. (der. Süleyman İrvan). Ankara: Alp Yayınevi. ss: 101-126.
- Hall, S., (2005). "İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulmanın Geri Dönüşü", Medya, İktidar, İdeoloji içinde, (Der. ve Çev.: Mehmet Küçük). Ankara: Bilim ve Sanat. ss: 73-122.
- İnal, A., (1996). Haberi Okumak, İstanbul: Temuçin Yayınları.
- İnal, A., (2010). "Tabloid Habercilik". Televizyon Haberciliğinde Etik içinde. (ed. Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel). Ankara. ss: 163-178.

- Inceoğlu, Y., (2011). "Medyayı Doğru Okumak" Medya Okuryazarlığı içinde. (ed. Melda Cinman Şimşek ve Nurçay Türkoğlu). İstanbul: Parşömen Yayıncılık. ss: 19-23.
- Laughey, D., (2010). Medya Çalışmaları: Teoriler ve Yaklaşımlar. İstanbul: Kalkedon.
- Leeuwen, T.V., (2001). Semiotics and Iconography. T.V. Leeuwen & C. Jewitt (Ed.), Handbook of Visual Analysis London: Sage Publications. pp. 92-118.
- Livingstone, S., (2003). The Changing Nature of Audiences: From the Mass Audience to the Interactive Media User (online). London: LSE Research Online.
- McQuail, D., (1997). Audience Analysis, London: Sage Publications.
- MEDİZ, (2008). "Medyada Kadınların Temsil Biçimleri Araştırması". Erişim:http://www.bianet.org/files/doc_files/000/000/015/original/mediz_rapor_0806.doc.
- Mitchell, W.J.T., (2005). İkonoloji: İmaj, Metin, İdeoloji (H. Arslan, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Mutman, M., (1995). "Televizyonu Nasıl Sorgulamalı", Toplum ve Bilim, Sayı 67, ss: 26-75.
- Panofsky, E., (2012). İkonoloji Araştırmaları: Rönesans Sanatında İnsancıl Temalar (O. Düz, Çev.). İstanbul: Pinhan.
- RTÜK, (2009). Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması - 2. Ankara: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Yayını.
- Sennett, R., (2001). Ten ve Taş: Batı Uygarlığı'nda Beden ve Şehir (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis.
- Şahin, A., (2011). Eleştirel Medya Okuryazarlığı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şeker, N.T. ve Şeker, M., (2011). "Televizyon Haberlerinde Söylem - 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Örneği-" Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı: 30, ss: 515-552.
- Tanrıöver, H.U., (2008). Medyada Kadınların Temsil Biçimleri Araştırması. Mediz.
- Tanrıöver, H.U., (2012). "Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hakları İhlalleri". Kadın Odaklı Habercilik içinde. (der. Sevdâ Alankuş). İstanbul: Bia.
- Timisi, N., (1997). Medyada Cinsiyetçilik. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Yalom, M., (2002). Antik Çağdan Günümüze Evli Kadının Tarihi (Z. Yelçe, N.L. Domaniç, Çev.). İstanbul: Çitlenbik.
- Yaylağül, L., (2006). Kitle İletişim Kuramları. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yıldız, P.U., (2008). Ebu Garip İşkence Fotoğrafları: Şiddetin Politik İkonografisi, Doğu Batı. Yıl: 10. Sayı: 43. Kasım-Aralık-Ocak 2007-08, ss: 11-28.

İNTERNET KAYNAKLARI (INTERNET REFERENCES)

- www.bianet.org, "Kadın Cinayetleri 14 Kat Arttı" Erişim: <http://bianet.org/bianet/kadin/132742> (15 Eylül 2011).
- www.medyatava.com, Erişim:<http://www.medyatava.com/rating/all/> (3 Ocak 2014).
- www.posta.com.tr, "Kader Erten'in otopsi raporu açıklandı". Erişim: <http://www.posta.com.tr/3Sayfa/HaberDetay/Kader-Erten-in-otopsi-roporu-aciklandi.htm?ArticleID=213516> (14 Ocak 2014).